

Contents lists available at ThaiJO

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร
INTERDISCIPLINARY SOCIAL SCIENCES AND COMMUNICATION JOURNAL
journal homepage : <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ISSC>

การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบของการตัดต่อเพื่อสร้างความหมายและอารมณ์ของหนังสั้น บ้านฉันบ้านเธอ

ทิฆัมพร ภูพินนา¹

Tikampon Pupanna

¹ คณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Mass Communication, Ramkhamhaeng University

E-mail: tikampon.p@rumail.ru.ac.th *first author

<https://doi.org/10.14456/issc.2026.1>

Article History

Received 23-12-2025; Revised:
04-02-2026; Accepted: 08-02-2026

คำสำคัญ:

รูปแบบการตัดต่อภาพยนตร์; เล่าหนังสั้นบ้านฉันบ้านเธอ; การสร้างความหมายหนังสั้น

บทคัดย่อ

บทนำ: การตัดต่อภาพยนตร์เปรียบเสมือน “การประพันธ์เรื่องราวคนสุดท้าย” ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบข้อมูลและอารมณ์ วัตถุประสงค์การวิจัย: เพื่อศึกษารูปแบบการตัดต่อที่สร้างความหมายและอารมณ์ในภาพยนตร์สั้น 5 เรื่องจากโครงการ “สื่อสร้างสรรค์เล่าหนังสั้นบ้านฉันบ้านเธอ” **ระเบียบวิธีวิจัย:** ใช้วิจัยเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาภายใต้กรอบทฤษฎีมองทาง (Montage) และการตัดต่อเพื่อความต่อเนื่อง (Continuity Editing) เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ **ผลการวิจัย:** พบว่าผู้สร้างภาพยนตร์รุ่นใหม่ได้ประยุกต์ใช้เทคนิคการตัดต่อที่เป็นสากลมาถ่ายทอดเรื่องราวเฉพาะถิ่น (Local Context) ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยในด้านความต่อเนื่อง มีการลำดับภาพและเสียงอย่างเคร่งครัดเพื่อสร้างความสมจริง (Verisimilitude) ในเชิงสุนทรียศาสตร์มีการใช้การตัดสลับ (Cross-Cutting) ในลักษณะ “มองทางเชิงปัญญา” (Intellectual Montage) เพื่อสร้างเสียงสะท้อนเชิงแนวคิด (Thematic Resonance) ขณะที่การตัดต่อแบบมองทางและแบบไดนามิกส์ถูกใช้เพื่อย่นย่อเวลาและปรับจังหวะ (Pacing) เพื่อปลูกเร้าอารมณ์ตามลำดับ ทั้งนี้ไม่พบการใช้เทคนิค Flashback และ Flashforward เนื่องจากเน้นเส้นเรื่องปัจจุบันเป็นหลัก **สรุป:** งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการเลือกใช้ยุทธศาสตร์การตัดต่อที่เหมาะสมส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการสร้าง “ไวยากรณ์ทางอารมณ์” (Emotional Syntax) และการเข้าถึงเนื้อหาที่มีคุณภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาษาภาพยนตร์สากลสามารถถูกดัดแปลงเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ท้องถิ่นและประเด็นร่วมสมัยของไทยได้อย่างทรงพลัง โดยผลการวิจัยสามารถนำไปบูรณาการในหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัลเพื่อพัฒนาศักยภาพนักตัดต่อในอนาคตให้มีความเข้าใจลึกซึ้งในศาสตร์และศิลป์ของการลำดับภาพ

THE STUDY AND ANALYSIS OF EDITING STYLES TO CREATE MEANING AND EMOTION OF A SHORT FILM “STORY OF MY HOMETOWN”

Keywords:

Film Editing Styles; Short Film “Story of My Hometown”; Meaning-making in short films

ABSTRACT

Introduction: Film editing serves as “the final rewriting” playing a critical role in organizing narrative information and emotional resonance. **Objective:** This qualitative research aims to examine the editing styles used to construct meaning and emotion in five short films from the “Creative Media My Home, Your Home” project. **Method:** The study employs qualitative content analysis grounded in the theoretical frameworks of Montage Theory and Continuity Editing as its primary methodology. **Results:** The findings reveal that emerging filmmakers effectively adapt universal editing techniques to convey local contexts; specifically, continuity editing is strictly utilized to maintain narrative flow and establish verisimilitude, while cross-cutting is applied in a manner akin to “intellectual montage” to foster thematic resonance. Additionally, montage and dynamic editing are strategically used for temporal compression and pacing to heighten abstract emotional intensity, though flashback and flashforward techniques were absent due to the focus on present-day narratives. **Conclusion:** Ultimately, the research concludes that the strategic selection of editing styles significantly influences the creation of an “emotional syntax” and enhances content quality, demonstrating how universal cinematic language can be powerfully adapted to articulate Thai local identity. These insights provide a valuable foundation for integrating the art and science of film sequencing into digital film and creative media curricula to develop the potential of future editors.

1. บทนำ

ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ทรงอิทธิพลอย่างยิ่งในการสะท้อนภาพสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิต โดยทำหน้าที่เป็นเครื่องมือแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมโยงโลกทัศน์ที่แตกต่างเข้าไว้ด้วยกัน ในกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ การตัดต่อ (Editing) หรือการลำดับภาพ ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด แม้จะเกิดขึ้นในช่วงหลังการถ่ายทำ (Post-Production) แต่กลับเป็นหัวใจหลักที่กำหนดทิศทางของภาพยนตร์ว่าจะสามารถสื่อสารกับผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด นักตัดต่อจึงเปรียบเสมือนผู้ประพันธ์เรื่องราวคนสุดท้าย เป็นนายทวารบาลที่จะยอมให้ภาพยนตร์เรื่องใดได้ถือกำเนิดขึ้น ผู้มีศิลปะในการจัดลำดับข้อมูล จังหวะ และอารมณ์ เพื่อขึ้นำการรับรู้ของผู้ชมให้ติดต่อกับเรื่องราว ตั้งแต่ความโศกเศร้า สะเทือนใจไปจนถึงความตื่นเต้นเร้าใจ

ในบริบทดังกล่าวนี้ โครงการ “สื่อสร้างสรรค์เล่าหนึ่งสัปดาห์บ้านฉันบ้านเธอ” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และดำเนินการโดยคณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้กลายเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจอย่างยิ่ง โครงการดังกล่าวได้มอบโอกาสให้เยาวชนจาก 5 จังหวัดทั่วประเทศไทย ได้แก่ แพร่ นครพนม อุทัยธานี กาญจนบุรี และพังงา ในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นที่บอกเล่าเรื่องราวของชุมชนตนเองภายใต้แนวคิดร่วมคือ “ความสามัคคี” ภาพยนตร์เหล่านี้จึงไม่ได้เป็นเพียงผลงานเพื่อความบันเทิงเพียงเท่านั้น หากแต่เป็นการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นและมุมมองของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อภูมิสำเนาของตน อีกทั้งยังเป็นแบบฝึกหัดเพื่อการเรียนรู้และฝึกฝนความสามารถของเยาวชนเพื่อใช้ศิลปะของภาพยนตร์ในการสื่อสารด้วย

แม้ว่าศาสตร์และศิลป์ของการตัดต่อภาพยนตร์จะมีบทบาทสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ในแวดวงวิชาการของประเทศไทยยังคงขาดแคลนองค์ความรู้และงานวิจัยที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ทฤษฎีการตัดต่อในเชิงลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษาไทย ตำราหรือเอกสารทางวิชาการส่วนใหญ่มีอยู่ในรูปแบบของคู่มือการใช้โปรแกรมในการตัดต่อ หรือเป็นตำราภาษาต่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อนักศึกษาและผู้สนใจในการทำ ความเข้าใจแก่นแท้และศิลปะของการลำดับภาพเพื่อสร้างผลกระทบทางอารมณ์

ช่องว่างทางการวิจัยดังกล่าวทำให้การศึกษาภาพยนตร์สั้นจากโครงการ “สื่อสร้างสรรค์เล่าหนึ่งสัปดาห์บ้านฉันบ้านเธอ” มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นโอกาสในการนำทฤษฎีการตัดต่อที่เป็นสากลมาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์ผลงานร่วมสมัยที่ผลิตโดยผู้สร้างภาพยนตร์รุ่นใหม่ของไทย ซึ่งยังเป็นเยาวชนอันจะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต การศึกษานี้ไม่เพียงแต่จะช่วยให้มองเห็นองค์ความรู้ที่ขาดหายไป แต่ยังเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักตัดต่อและบุคลากรในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในอนาคตได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการตัดต่อที่สร้างความหมายและอารมณ์ความรู้สึกในภาพยนตร์สั้น 5 เรื่อง ของโครงการ “สื่อสร้างสรรค์เล่าหนึ่งสัปดาห์บ้านฉันบ้านเธอ”

3. การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาการตัดต่อภาพยนตร์มีรากฐานมาจากทฤษฎีคลาสสิกที่วางกรอบความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีที่การลำดับภาพสามารถสร้างความหมายและกระตุ้นอารมณ์ของผู้ชมได้ การทบทวนวรรณกรรมนี้ได้สำรวจสองแนวคิดหลักที่ทรงอิทธิพลและเป็นรากฐานสำคัญของศาสตร์แห่งการตัดต่อ ได้แก่ การตัดต่อเพื่อความต่อเนื่อง (Continuity Editing) ของฮอลลีวูดยุคแรก และทฤษฎีมองทาจ (Montage Theory) ของสหภาพโซเวียต ซึ่งเป็นกรอบทฤษฎีสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ภาพยนตร์สั้นในงานวิจัยนี้

1. ความสำคัญของการตัดต่อภาพยนตร์ (Significance of Film Editing)

การตัดต่อ (Editing) ไม่ใช่เพียงการเชื่อมต่อภาพแต่ละช็อตเข้าด้วยกันเพื่อความต่อเนื่องทางกายภาพเท่านั้นแต่เป็นกระบวนการสุดท้ายของการเล่าเรื่อง (The Final Rewriting) ที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจและอารมณ์ของผู้ชม (Taisangka, 2000)^[6] นักตัดต่อทำหน้าที่เปรียบเสมือนผู้ประพันธ์จังหวะและมิติด้านเวลาเพื่อสร้างโลกในจินตนาการที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจผู้ชมอย่างมีนัยสำคัญ (Wiwatansinodum, 2004)^[4] ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chandler (2004)^[7] ที่ระบุว่า การตัดต่อ คือศิลปะการคัดสรรช็อตที่ดีที่สุดมาเรียงร้อยเพื่อสร้างผลลัพธ์ทางอารมณ์ที่ต้องการ

2. ทฤษฎีมองทางและการสร้างความหมาย (Montage Theory and Meaning Construction)

รากฐานสำคัญของการตัดต่อเพื่อสร้างความหมายใหม่คือ “ทฤษฎีมองทาง” (Montage Theory) ของกลุ่มนักสร้างภาพยนตร์ชาวโซเวียต ซึ่งมองว่าความหมายที่แท้จริงไม่ได้อยู่ในช็อตเดี่ยวแต่อยู่ที่การชนกันหรือการปะทะกัน (Collision) ของช็อตสองช็อต (Dancyger, 2000)^[9]

ปรากฏการณ์คูเลซอฟ (Kuleshov Effect) ได้พิสูจน์ว่าผู้ชมจะสร้างความเชื่อมโยงทางอารมณ์และความหมายขึ้นเองเมื่อเห็นภาพสองภาพวางเรียงกัน

มองทางเชิงปัญญา (Intellectual Montage) ของเซอร์ไก ไอเซนสไตน์ (Sergei Eisenstein) ซึ่งเป็นการนำภาพที่มีเนื้อหาต่างกันมาตัดต่อเพื่อให้เกิดแนวคิดเชิงอุปมา (Metaphor) หรือความหมายเชิงนามธรรม (Chandler, 2009)^[8] ซึ่งเทคนิคนี้ปรากฏเด่นชัดในภาพยนตร์สั้นโครงการบ้านฉันบ้านเธอในการสื่อสารถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นผ่านการเปรียบเทียบสิ่งของหรือวิถีชีวิต

3. รูปแบบการตัดต่อเพื่อสร้างอารมณ์ (Editing Styles for Emotional Impact)

การเล่าเรื่องในภาพยนตร์สั้นมักมีข้อจำกัดด้านเวลาเทคนิคการตัดต่อจึงต้องมีความหลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชม Wiwatansinodum (2002)^[3] ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบหลักดังนี้ 1) การตัดต่อคู่ขนานและตัดสลับ (Parallel Action & Cross-Cutting) เพื่อสร้างความระทึกใจหรือแสดงความสัมพันธ์ของตัวละครในสถานที่ต่างกันแต่เกิดในเวลาเดียวกัน (Katz, 1991)^[10] 2) การตัดต่อแบบไดนามิก (Dynamic Editing) การใช้รอยตัดที่รวดเร็วและจังหวะที่ไม่สม่ำเสมอเพื่อสร้างความตื่นเต้นและกดดัน (Kenworthy, 2009)^[11] และ 3) การย้อนอดีต (Flashback) เพื่อเปิดเผยปมหลังหรือสร้างความสะเทือนใจผ่านความทรงจำของตัวละคร (Detket, 2008)^[5]

4. บริบทของภาพยนตร์สั้นและการสื่อสารท้องถิ่น

ภาพยนตร์สั้นภายใต้โครงการ “สื่อสร้างสรรค์เล่าหนึ่งสั้นบ้านฉันบ้านเธอ” ไม่เพียงแต่เป็นผลงานการผลิตเชิงเทคนิค แต่ยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารอัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่านสายตาของเยาวชน Sarasombat et al. (2023) ได้นำภาษาภาพยนตร์สากลมาปรับใช้ในการเล่าเรื่องราวเฉพาะถิ่น (Local Context) เป็นประเด็นที่น่าสนใจในการวิเคราะห์ว่ารูปแบบการตัดต่อที่แตกต่างกันสามารถสร้างพลังให้กับเรื่องเล่าในชุมชนได้อย่างไร (Kosallawat, 1986)^[1]

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นว่าทฤษฎีการตัดต่อภาพยนตร์ทั้งสองสายหลักได้ถูกศึกษาและวิเคราะห์อย่างกว้างขวางอย่างไรก็ตามงานวิจัยส่วนใหญ่ในประเทศไทยยังขาดการวิเคราะห์เชิงลึกในศาสตร์และศิลป์ของการลำดับภาพที่มีผลต่ออารมณ์ของผู้ชมโดยเฉพาะในบริบทของภาพยนตร์ไทยร่วมสมัย ดังนั้น จึงเกิดช่องว่างทางการวิจัยที่สำคัญในการนำกรอบทฤษฎีคลาสสิกเหล่านี้มาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์ผลงานภาพยนตร์สั้นที่ผลิตโดยเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นของไทยซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนการผสมผสานระหว่างภาษาภาพยนตร์ที่เป็นสากลกับเรื่องเล่าที่เป็นท้องถิ่น

4. ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก การออกแบบการวิจัยลักษณะนี้มีความเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาศาสตร์และศิลป์ของการลำดับภาพยนตร์ เนื่องจากมุ่งเน้นการตีความเชิงลึกว่าเทคนิคการตัดต่อต่าง ๆ สามารถสร้างความหมายและส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ชมได้อย่างไร โดยอาศัยทฤษฎี หลักการ และแนวคิดด้านการตัดต่อภาพยนตร์เป็นกรอบในการวิเคราะห์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือภาพยนตร์สั้นจากโครงการ “สื่อสร้างสรรค์เล่าหนังสั้นบ้านฉันบ้านเธอ” โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษาคือภาพยนตร์สั้นทั้งหมด 5 เรื่อง ซึ่งผลิตโดยเยาวชนจาก 5 จังหวัดทั่วประเทศ มีรายชื่อดังต่อไปนี้ คือ เต่าซราที่หน้าหาด (จังหวัดพังงา) นิทานเรื่องน้ำพุวิเศษ (จังหวัดกาญจนบุรี) บักแมนยูแมนป์ (จังหวัดนครพนม) สะแกกรังยังสเก็ด (จังหวัดอุทัยธานี) และ จดหมายถึงม่อน (จังหวัดแพร่)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัยคือ กรอบการวิเคราะห์ (Analytical Framework) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดการตัดต่อภาพยนตร์จากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง กรอบการวิเคราะห์นี้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการถอดรหัสและจัดประเภทเทคนิคการตัดต่ออย่างเป็นระบบ โดยแบ่งเกณฑ์การวิเคราะห์ออกเป็น 4 หมวดหมู่หลัก ดังนี้

1. การติดต่อกับความต่อเนื่องในภาพยนตร์ (Continuity)
2. การติดต่อกับตระกูลของภาพยนตร์ (Genre)
3. รูปแบบการตัดต่อเพื่อการเล่าเรื่อง (Narrative Editing Styles)
4. การติดต่อกับความสัมพันธ์ (Relational Editing)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์ด้วยบท (Textual Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมเอกสารทฤษฎี โดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการตัดต่อภาพยนตร์ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการรับชมภาพยนตร์สั้นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 เรื่องซ้ำหลายครั้ง เพื่อระบุและบันทึกการใช้เทคนิคการตัดต่อที่โดดเด่นตามกรอบการวิเคราะห์ที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Qualitative Content Analysis) โดยมีขั้นตอนที่เป็นระบบดังนี้

1. วิเคราะห์รายการณี โดยการนำภาพยนตร์สั้นแต่ละเรื่องมาวิเคราะห์อย่างละเอียดตามกรอบการวิเคราะห์ 4 หมวดหมู่ และบันทึกผลลงในตารางจำแนกประเภท
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์รายการณีทั้งหมดมาสังเคราะห์และเปรียบเทียบ เพื่อระบุรูปแบบและแนวโน้มที่ปรากฏในภาพยนตร์สั้นทั้ง 5 เรื่อง
3. สรุปและตีความ โดยการตีความผลการวิเคราะห์ในภาพรวม เพื่อสรุปความเชื่อมโยงของรูปแบบการตัดต่อกับการสร้างความหมายและอารมณ์ และตอบคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้

5. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ภาพยนตร์สั้นทั้ง 5 เรื่อง พบว่าผู้สร้างภาพยนตร์รุ่นใหม่ได้เลือกใช้รูปแบบการตัดต่อที่หลากหลายและเหมาะสมกับแนวคิดของเรื่อง เพื่อสร้างความหมายและขึ้นนำอารมณ์ของผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถสรุปผลการใช้เทคนิคการตัดต่อที่สำคัญได้ดังนี้

การสร้างความต่อเนื่องและโลกของภาพยนตร์

ภาพยนตร์สั้นทุกเรื่องให้ความสำคัญกับการรักษาความต่อเนื่องของเนื้อหา ภาพ และเสียง (Continuity) เป็นพื้นฐาน เพื่อสร้างโลกของเรื่องราวที่น่าเชื่อถือและทำให้ผู้ชมสามารถติดตามเรื่องราวได้อย่างราบรื่นจังหวะ (Pacing) และอัตราเร็ว (Pace) ของการตัดต่อยังถูกปรับให้สอดคล้องกับแนวภาพยนตร์ (Genre) โดยภาพยนตร์แนว Drama-Fantasy อย่าง เต่าซราที่หน้าหาด และ Drama - Feel Good อย่าง จดหมายถึงม่อน จะมีจังหวะที่ช้าเพื่อสร้างความลึกซึ้งทางอารมณ์ ในขณะที่ภาพยนตร์ที่มีองค์ประกอบของ Action หรือกีฬา เช่น บักแมนยู แม่นับ และ สะแกกรังยังสเก็ท จะใช้อัตราเร็วที่เร่งเร้าขึ้นในฉากสำคัญเพื่อสร้างความตื่นเต้นเร้าใจ

รูปแบบการตัดต่อเพื่อการเล่าเรื่อง

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้รูปแบบการตัดต่อเพื่อการเล่าเรื่อง 6 รูปแบบ พบว่ามีการเลือกใช้เทคนิคที่แตกต่างกันไปในแต่ละเรื่องเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายในการเล่าเรื่องที่เฉพาะเจาะจง ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1

การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการตัดต่อเพื่อการเล่าเรื่องในภาพยนตร์สั้น 5 เรื่อง

ภาพยนตร์สั้น	การเล่าเรื่องแบบ คู่ขนาน เหตุการณ์ (Parallel Action)	การเล่าเรื่องแบบ ตัดสลับ เหตุการณ์ (Cross Cutting)	การเล่าเรื่องแบบ มองทาจ (Montage)	การเล่าเรื่องแบบ ไดนามิกส์ (Dynamics Editing)
เต่าซรา ที่หน้าหาด	-	ใช้เป็นกลไกหลักใน การเชื่อมโยงสองเส้น เรื่องเพื่อสร้างความ หมายเชิงแนวคิด	-	-
นิทานเรื่อง น้ำพิรุณ	ใช้เพื่อแสดงความ สัมพันธ์ที่ซับซ้อนของ ตัวละครสามคน	-	-	ใช้เพื่อค่อยๆ พัฒนาความขัดแย้ง ของเรื่อง
บั๊กแมนยูแม่มบ่	ใช้เพื่อเปรียบเทียบสอง บทบาทความรับผิดชอบ ของตัวละครหลัก	-	-	ใช้เพื่อสร้างความ เข้มข้น ในฉากกีฬา
สะแกกรัง ยังสเก็ด	ใช้เพื่อแสดงเป้าหมาย ร่วมของกลุ่มควบคู่ไป กับภาระหน้าที่ส่วนตัว	-	ใช้เพื่อย่นย่อเวลาและ แสดงความมุ่งมั่น ของกลุ่ม	ใช้เพื่อสร้างความ ตื่นเต้นและเร่งเร้า อารมณ์
จดหมายถึงม่อน	ใช้เพื่อแสดงมุมมอง ที่แตกต่างกันของพ่อ และลูกสาว	-	ใช้เพื่อสรุปและสร้าง อารมณ์สะท้อนใจ ในช่วงท้าย	-

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าการตัดต่อแบบคู่ขนานเหตุการณ์ (Parallel Action) ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายเพื่อสำรวจมิติของตัวละครในหลายๆ ด้านพร้อมกันการตัดสลับเหตุการณ์ (Cross Cutting) เป็นหัวใจสำคัญของภาพยนตร์เรื่องเต่าซราที่หน้าหาดเพื่อสร้างความหมายเชิงเปรียบเทียบมากกว่าการสร้างความระทึกใจส่วนการตัดต่อแบบมองทาจ (Montage) มีบทบาทสำคัญในภาพยนตร์ เรื่องสะแกกรังยังสเก็ด และเรื่องจดหมายถึงม่อนเพื่อย่นย่อระยะเวลาและปลุกเร้าอารมณ์เชิงนามธรรมและการตัดต่อแบบไดนามิกส์ (Dynamics Editing) ถูกใช้เพื่อเน้นอารมณ์ของฉากที่ต้องการความเข้มข้นเป็นพิเศษ ในทางกลับกัน เทคนิคการย้อนอดีต (Flashback) และการตัดต่อเหตุการณ์ในอนาคต (Flashforward) ไม่ปรากฏการใช้งานในภาพยนตร์สั้นกลุ่มตัวอย่างนี้ ทั้งนี้มาจากสาเหตุของเรื่องราวที่เยาวชนเลือกนำมาเล่าเรื่องนั้น ไม่มีเรื่องราวใดที่เล่าถึงเรื่องราวในอนาคตนั่นเอง

5. อภิปรายผล

จากการวิจัยและวิเคราะห์รูปแบบการตัดต่อในภาพยนตร์สั้นทั้ง 5 เรื่อง พบว่ากระบวนการตัดต่อทำหน้าที่เป็นการประพันธ์เรื่องราวคนสุดท้าย (The Final Rewriting) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ (Perception) และอารมณ์ของผู้ชมโดยสามารถอภิปรายผลเชิงวิชาการแบ่งตามประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. รากฐานความต่อเนื่องและการสร้างโลกสมมติที่ไร้รอยต่อ (Continuity and Invisible Editing)

ผลการวิจัยพบว่าภาพยนตร์สั้นทุกเรื่องให้ความสำคัญกับการตัดต่อเพื่อความต่อเนื่อง (Continuity Editing) เป็นพื้นฐานสำคัญเพื่อรักษาความลื่นไหลของเนื้อหา ภาพ และเสียง โดยการตัดต่อแบบที่มองไม่เห็นรอยตัด (Invisible Editing) เพื่อให้ผู้ชมไม่สะดุดกับเทคนิคและมุ่งเน้นไปที่เนื้อหา ความต่อเนื่องของเนื้อหา (Continuity of Content) ผู้ผลิตมีการจัดการลำดับเวลาและพื้นที่ (Time & Space) ให้สอดคล้องกับความรู้สึกจริงของผู้ชม เช่นในเรื่อง นิทานเรื่องน้ำพุวิเศษ ที่ลำดับเวลาเรียงตามการเดินทางอย่างชัดเจนเพื่อสร้างโลกของเด็กให้น่าเชื่อถือ ความต่อเนื่องของเสียง (Continuity of Sound) มีการใช้เสียงบรรยากาศ (Ambience Sound) เป็น “เบาเรอง” ในทุกฉากเพื่อสร้างความสมจริง เช่น เสียงคลื่นในเรื่อง เต่าซราที่หน้าหาด หรือเสียงป่าในเรื่อง นิทานเรื่องน้ำพุวิเศษ ซึ่งช่วยขับเน้นบรรยากาศแบบ *Magical Drama* ให้เด่นชัดขึ้น

2. การใช้มุมมองทางเชิงปัญญาเพื่อสร้างเสียงสะท้อนเชิงแนวคิด (Intellectual Montage and Thematic Resonance)

สิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือการประยุกต์ใช้ ทฤษฎีมองทาง (Montage Theory) ของนักตัดต่อรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในภาพยนตร์เรื่อง เต่าซราที่หน้าหาด ที่มีการใช้เทคนิค การตัดสลับเหตุการณ์ (Cross Cutting) ระหว่างเส้นเรื่องของชายชราและเด็กสาว “ด๊ะ” เทคนิคนี้ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการสร้างความระทึกใจแบบดั้งเดิมตามแนวคิดของ Katz (1991)^[10] แต่กลับทำหน้าที่เป็น มองทางเชิงปัญญา (Intellectual Montage) ตามทฤษฎีของ เซอร์ไก ไอนเซนสไตน์ ซึ่งเป็นการนำภาพที่มีเนื้อหาต่างกันมาปะทะกันเพื่อให้เกิด “ความหมายใหม่เชิงอุปมา” ในที่นี้คือการสื่อสารเรื่อง “ความรับผิดชอบต่อบ้านเกิด” ผ่านภาพชายชราที่เก็บขยะและการตัดสินใจของด๊ะ นอกจากนี้ การใช้ Tonal Montage ในเรื่อง สะแกกรังยังสเก็ด และจดหมายถึงมอน ยังมุ่งสร้างโทนอารมณ์ความรู้สึกที่เฉพาะเจาะจง เช่น ความหวังและความพากเพียร สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การตัดต่อสามารถสร้างอารมณ์เชิงนามธรรมได้โดยไม่ต้องพึ่งพาบทสนทนา

3. ไวยากรณ์ทางอารมณ์และการเล่าเรื่องแบบคู่ขนาน (Emotional Syntax and Parallel Action)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นการใช้ การเล่าเรื่องแบบคู่ขนาน (Parallel Action) เพื่อสำรวจมิติตัวละครในหลายด้านพร้อมกัน เช่น ในเรื่อง บักแมนยูแมนซ์ ที่เล่าสลับระหว่างบทบาทการเป็นนักกีฬาและความรับผิดชอบในครอบครัว การตัดสินใจเลือกจุดตัดในลักษณะนี้แสดงถึงความเข้าใจใน “จิตวิทยาของการตัดต่อ” (Psychology of the Cut) เพื่อชี้นำสภาวะจิตใจของผู้ชมให้เกิดความสงสัยและคาดหวัง ลำดับของข้อตลกถูกออกแบบมาเพื่อสร้าง Emotional Syntax หรือไวยากรณ์ทางอารมณ์ที่สื่อสารกับผู้ชมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเรื่อง จดหมายถึงมอน ที่ใช้จังหวะการตัดต่อที่ช้าและเนิบนาบ สะท้อนถึงความรักในหน้าที่และความทรงจำ รวมทั้งแสดงถึงความมุ่งมั่นในเป้าหมายของตัวละครหลักที่ทำหน้าที่ด้วยความเสียสละเพื่อคนบนพื้นที่สูงและอ่านหนังสือไม่ออกให้สามารถสื่อสารกับลูกหลานที่ไกลบ้านได้

4. การปรับจังหวะและอัตราเร็วเพื่อเร้าอารมณ์ (Dynamic Editing and Pacing)

ในฉากที่ต้องการความเข้มข้นทางอารมณ์หรืองานด้านกีฬา ภาพยนตร์กลุ่มตัวอย่างได้ประยุกต์ใช้ การตัดต่อแบบไดนามิก (Dynamic Editing) โดยใช้รอยตัดที่รวดเร็วและจังหวะที่ไม่สม่ำเสมอ ในเรื่อง สะแกกรังยังสเก็ด และ บักแมนยูแมนซ์ มีการใช้ความยาวข้อตลกสั้นในช่วงการแข่งขันหรือการไต่สกีเพื่อเพิ่มพลังงานและความเร้าใจ สิ่งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Kenworthy (2009)^[11] ที่ระบุว่าจังหวะการตัดต่อที่เร้าเร้าสามารถสร้างความตื่นเต้นและกดดันให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ร่วมไปกับเหตุการณ์ได้

6. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้สร้างภาพยนตร์รุ่นใหม่สามารถนำภาษาภาพยนตร์ที่เป็นสากลมาปรับใช้เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ท้องถิ่น(Local Context) ได้อย่างมีประสิทธิภาพการติดต่อไม่ใช่เพียงกระบวนการทางเทคนิคแต่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารถึงความสามัคคีและคุณค่าของชุมชนขององค์ความรู้นี้เป็นการยืนยันความสำคัญของทฤษฎีการติดต่อคลาสสิกที่ยังคงเป็นรากฐานในการสร้างความหมายและอารมณ์ให้กับภาพยนตร์ร่วมสมัยได้อย่างทรงพลัง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสามารถของผู้สร้างภาพยนตร์รุ่นใหม่ในการประยุกต์ใช้ภาษาภาพยนตร์ที่เป็นสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงานติดต่อ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวที่มีความเฉพาะเจาะจงในบริบทของท้องถิ่นตนเองได้อย่างลึกซึ้ง การเลือกใช้เทคนิคการติดต่อไม่ได้เป็นไปเพื่อแสดงความสามารถทางเทคนิคเท่านั้น แต่เป็นการตัดสินใจเชิงสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นการสร้าง ความหมายและอารมณ์เป็นสำคัญ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นการนำทฤษฎีการติดต่อคลาสสิกมาตีความใหม่ในบริบทปัจจุบันการใช้ Cross Cutting ในภาพยนตร์เรื่องเตาซราที่หน้าหาดมีลักษณะใกล้เคียงกับ Intellectual Montage ของเซอร์โก ไอเซนสไตน์ ที่นำภาพสองชุดมาปะทะกัน เพื่อสร้างความคิดรวบยอดใหม่นั้นคือความรับผิดชอบต่อบ้านเกิดในทำนองเดียวกันการใช้ Montage ในภาพยนตร์สะแกกรัง ยังสเก็ดและจดหมายถึงม่อนก็ทำหน้าที่เป็น Tonal Montage ที่มุ่งสร้างโทนอารมณ์ความรู้สึกที่เฉพาะเจาะจง เช่น ความหวัง ความพากเพียร ความมุ่งมั่นตั้งใจและความผูกพัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไอเซนสไตน์ที่ว่า การติดต่อสามารถสร้างอารมณ์เชิงนามธรรมได้ การตัดสินใจติดต่อในภาพยนตร์สั้นเหล่านี้มักให้ความสำคัญกับผลกระทบทางอารมณ์เป็นอันดับแรกซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจิตวิทยาของการติดต่อ (Psychology of the Cut) ที่มองว่าทุกรอยตัดคือการกระทำโดยเจตนาเพื่อชี้นำสภาวะจิตใจของผู้ชมสิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้สร้างภาพยนตร์กำลังสร้างกระบวนการติดต่อที่สามารถสื่อถึงอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Emotional Syntax) โดยลำดับของช็อตต่างๆ ถูกออกแบบมาเพื่อสร้างข้อโต้แย้งทางอารมณ์ในใจของผู้ชม ซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าลำดับเหตุการณ์เชิงตรรกะของเรื่องเล่าประสิทธิผลของภาพยนตร์เหล่านี้ในการเข้าถึงความคิดของผู้ชมจึงเป็นผลโดยตรงจากแนวทางการติดต่อที่ให้ความสำคัญกับความรู้สึกเป็นอันดับแรก

การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการเลือกใช้รูปแบบการติดต่อที่เหมาะสมส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการเล่าเรื่องที่ น่าสนใจและการเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพองค์ความรู้ที่ได้ไม่เพียงแต่เป็นการยืนยันความสำคัญของทฤษฎีการติดต่อ ภาพยนตร์แต่ยังเป็นการขยายขอบเขตการศึกษาไปสู่การวิเคราะห์ผลงานของเยาวชนในชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ภาษาภาพยนตร์ สากลถูกนำมาปรับใช้เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และคุณค่าของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การสร้างเอกภาพเชิงสาระผ่านแก่นเรื่อง (Thematic Integration and Cohesion) ในขั้นตอนก่อนการลำดับภาพ (Pre-editing) ผู้ติดต่อควรดำเนินการวิเคราะห์แก่นเรื่อง (Theme) หรือสาระหลักของผลงานอย่างถ่องแท้ เพื่อกำหนดทิศทางในการเลือกใช้เทคนิคและสัญลักษณ์ (Semiotics) ให้สอดคล้องกับเจตจำนงของเรื่อง โดยหลีกเลี่ยงการใช้เทคนิคเชิงพรรณนาที่บิดเบือนไปจากโครงสร้างหลักของบทภาพยนตร์

2. การคัดเลือกยุทธศาสตร์การลำดับภาพ (Strategic Selection of Editing Styles) การเลือกรูปแบบการติดต่อ เช่น การใช้มองทาง (Montage) หรือการติดต่อเพื่อความต่อเนื่อง (Continuity Editing) จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจถึงผลกระทบต่อกระบวนการรับรู้ (Perception) ของผู้ชม โดยเฉพาะการปรับจังหวะ (Pacing) และอัตราเร็ว (Pace) ที่ส่งผลโดยตรงต่อการกระตุ้นอารมณ์และสภาวะจิตใจในแต่ละซีควเอนซ์

3. การประยุกต์ใช้จิตวิทยาภาพยนตร์ (Cinematic Psychology) ผู้ติดต่อควรสวมบทบาทเป็น "ผู้ชม" ในขณะที่ปฏิบัติงาน เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการลำดับช็อต การเปิด-ปิดข้อมูล และการสร้างจุดหักเหทางอารมณ์

กระบวนการนี้จะช่วยให้สามารถสร้าง “ไวยากรณ์ทางอารมณ์” (Emotional Syntax) ที่สามารถโน้มน้าวและดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้อย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การขยายขอบเขตเชิงเปรียบเทียบและตัวบท (Comparative and Textual Expansion) เนื่องจากการวิจัยนี้มุ่งเน้นเฉพาะภาพยนตร์สั้นในโครงการเชิงสังคม การวิจัยในอนาคตจึงควรขยายขอบเขตไปยังภาพยนตร์กระแสหลัก (Feature Films) หรือสื่อดิจิทัลรูปแบบใหม่ รวมถึงการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของเครื่องมือและซอฟต์แวร์ตัดต่อที่แตกต่างกัน ทั้งในมิติของกระบวนการสร้างสรรค์และงบประมาณการผลิต

2. การศึกษาวิวัฒนาการและผลกระทบของเทคโนโลยีอุบัติใหม่ (Impact of Emerging Technologies) ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับวิวัฒนาการของการตัดต่อจากอดีตสู่ปัจจุบัน โดยเฉพาะผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ที่มีต่อกระบวนการหลังการผลิต (post-production) เพื่อประเมินว่าเทคโนโลยีดังกล่าวจะเข้ามาส่งเสริมหรือเปลี่ยนแปลงบทบาทเชิงสร้างสรรค์และการตัดสินใจของผู้ตัดต่ออย่างไรในระยะยาว

REFERENCE

- [1] Kosallawat, B. (1986). *Cinematography and Film Production. In Teaching Materials for Introduction to Still Images and Film (Unit 12)* [In Thai]. Sukhothai Thammathirat University.
- [2] Sarasombat, P., Anantasomboon, E., Phuphanna, T., Jedsadawan, J., & Bunnont, S. (2023). *Research Report on Creative Media: My Home, Your Home Short Film Project* [In Thai]. Ramkhamhaeng University and Thai Media Fund.
- [3] Wiwatansinodum, R. (2002). *Filmmakers, Filmmaking, and Short Films* [In Thai]. Chulalongkorn University.
- [4] Wiwatansinodum, R. (2004). *Casting Dreams into Films: Screenwriting* [In Thai]. Baan Fah Publishing.
- [5] Detket, W. (2008). *Film Editing. In Teaching Materials for Introduction to Film Production (Unit 13)* [In Thai]. Sukhothai Thammathirat Open University.
- [6] Taisangka, I. (2000). *The Science and Art of Storytelling* [In Thai]. Kasetsart University Press.
- [7] Chandler, G. (2004). *Cut by cut: Editing your film or video*. Michael Wiese Productions.
- [8] Chandler, G. (2009). *Film editing: Great cuts every filmmaker and movie lover must know*. Michael Wiese Productions.
- [9] Dancyger, K. (2000). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. Focal Press.
- [10] Katz, S. D. (1991). *Film directing shot by shot: Visualizing from concept to screen*. Michael Wiese Productions.
- [11] Kenworthy, C. (2009). *Master shots: 100 advanced camera techniques to get an expensive look on your low-budget movie*. Michael Wiese Productions.